

מבצע יהונתן

כשבועיים לאחר נפילתו של סמ"ר יהונתן איינהורן, מצאו הוריו בחפציו האישיים נייר מקופל שהכיל בתוכו תשובות לשאלות הלכתיות שהצטברו במהלך שירותו הצבאי. הם החליטו להוציא את הדברים לאור, ועד מהרה הפכו אלה למצרף מבוקש בקרב חיילים דתיים

שירה קדריי-עובדיה | צילום יוסי אלוני

ח מסין היום. בכבישים הפקוקים והמתוחים בדרך למושב גמזו, בין לוד למודיעין, שוררת עצבנות ישראלית, אופיינית כל כך לימות הקיץ החמים והמיוזעים. ברגע שבו חוצה הרכב את שער המתכת הצהוב בכניסה לגמזו, נשכחים כל אלו כלא היו. את ההמולה העירונית מחליפה שלווח כפרית, ואת האספלט הלוהט מחליפה רוח נעימה של ערב. כשמפנים את המבט שמאלה נגלית לעין גבעה קטנה, תל פורה רצוף בעצי פרי ובעשבים ירוקים של סוף ניסן. מי שיטפס במעלה המדרגות והשביל המטופח,

שניכר שיד אוהבת דואגת לשמור על שלמותם ועל ניקיונם, יגיע לסככה גדולה ובה כמה שולחנות פיקניק. מראש הגבעה נפרשים נופיה של הארץ במלוא הדרם, מאשקלון ועד נתניה.

הדרך אל פסגת התל, כמו גם הסככה שבראשו, הוקמה לזכרו של בן היישוב – יהונתן איינהורן הי"ד, שנפל במלחמת לבנון השנייה. סמוך לאחד השולחנות יושבים הוריו, רויטל ודוד. אליהם

ההורים והרב פרץ זוכרים מתקופת המכינה נער עם רעמת תלתלים מתנפנת, שבתוכה מסתתרת כיפה קטנה. אלא שמאחורי החזות המכיניסטית הטיפוסית הסתתר נער שואל וחוקר, שפילס לעצמו דרך עצמאית של אמונה והקפדה הלכתית בלתי מתפשרת

במכינה היא לתת לחבריה את הכלים שיעזרו להם בבניין האישיות, כדי שיוכלו להכריע בעצמם לאן פניהם מועדות". ההורים והרב פרץ זוכרים מהתקופה ההיא נער עם רעמת תלתלים מתנפנת, שבתוכה מסתתרת כיפה קטנה; נער שלא ויתר על שום הזדמנות להעמיס תיק על השכם ולצאת לטיול, או לגלות עוד מעיין נסתר שעדיין לא ביקר בו. מאחורי החזות המכניסית הטיפוסית הסתתר נער שואל וחוקר, שפילס לעצמו דרך עצמאית של אמונה והקפדה הלכתית בלתי מתפשרת. "אני זוכר ילד אנרגטי, דינמי מאוד, שחיפש תשובות. הוא היה עסוק בתקופה ההיא בביור עצמי מאוד עמוק, שבא לידי ביטוי בשאלות שהוא היה שואל אותנו, רבני המכינה, אחרי כל שיעור כמעט", אומר פרץ.

עולמו הדתי העמוק של יהונתן בא לידי ביטוי במלוא עוצמתו עם הגיוס לצבא. במרץ 2004 התגייס לשירות בצנחנים. לאחר שסיים בהצלחה את המסלול בפלוגת "עורב" היוקרתי, החליט שהוא מעדיף לשרת דווקא בגדודים. "תהינו למה הוא רוצה לעבור לגדודים", נזכרת רויטל, ודוד מוסיף: "זה היה חלק מהאופי שלו. הוא היה בחור צנוע וענו, ומה שעניין אותו זה להתחבר דווקא לחיילים הפשוטים ביותר. הוא רצה להיות אחד מהם", אומר דוד. במחלקה שבה הוצב, בגדוד 101, היה החייל הדתי היחיד – מה שלא מנע ממנו להקפיד על קלה כבחמורה. "תמיד היה לו חשוב למצוא את הזמן להניח תפילין, לעשות קידוש בערב שבת – גם אם זה היה עם כוס פלסטיק באיזה מוצב זרוק בשטחים", סיפר עליי שחף, מפקד המחלקה, בסרטון שהופק לזכרו. ההורים יודעים לספר על עוד דוגמאות רבות להקפדה על אורח חיים דתי, ועל היכולת של יהונתן לשמור על המרחב האישי הדתי שלו בלי להתבדל מחבריו למחלקה.

קרב לחיים ולמוות

את הימים שלפני נפילתו זוכרים ההורים בחדות, כאילו היו אתמול. הכאב לא קהה עם השנים, אבל הם כאמור מגוללים את השתלשלות העניינים בטון מאופק, מתורגל. המלחמה, שפרצה ביום רביעי, תפסה את דוד ורויטל כשהם שקועים בשגרת החיים. דוד גויס מיד למילואים, במסגרת תפקידו בחיל האוויר. יהונתן הוזנח צפונית יחד עם הגדוד רק יומיים מאוחר יותר, ביום שישי. בדרך עוד הספיק לעבור בבית, שם פגשה אותו רויטל. בשבוע הראשון למלחמה שמרו ההורים על קשר עם בנם בהודעות טקסט קצרות. בסופו של השבוע השני השתתף בקרב הקשה בנינת ג'בייל, שבמהלכו רדף אחר חיילי החיובאללה תוך דבקות במטרה – מעשה שעליו קיבל

קשר בל יינתק. רויטל ודוד איינהורן עם הרב הצבאי הראשי תא"ל רפי פרץ

מתוכן. "אנחנו לא מאמינים ב'אחרי מות קדושים אמור'", הם אומרים, ופונים לעסוק בהווה – במפעלי ההנצחה והתרומה, בטיפוח המשפחה וגם ביום-יום הפשוט: ההכנות ליום

מצטרף הרב הצבאי הראשי, תא"ל רפי פרץ, שעמד בראש המכינה הקדם-צבאית "עצם" שבה למד יהונתן. הם נפגשים כאן, במקום שהיה אהוב על יהונתן ועל חבריו ושופץ

לאחר שסיים בהצלחה את המסלול בפלוגת

"עורב" היוקרתי, החליט יהונתן שהוא מעדיף

לשרת דווקא בגדודים. "זה היה חלק מהאופי שלו.

הוא היה בחור צנוע וענו, ומה שעניין אותו זה

להתחבר דווקא לחיילים הפשוטים ביותר. הוא רצה

להיות אחד מהם", אומר אביו דוד

העצמאות המתקרב, שבו יתכנסו כולם על הדשא שליד הבית, סמוך לגן עצי הפרי הקרוי גם הוא על שם יהונתן. הלימונים שהבשילו על העץ. הכביסה למדיו של אמיתי, הבן הצעיר, שחזר הביתה מהצבא.

ילד שחיפש תשובות

יהונתן, בנם הבכור של רויטל ודוד, נולד ביישוב הר ברכה שבשומרון. לאחר שנים אחדות של נדודים בעקבות עבודתו של דוד, שהיה אז איש קבע בחיל האוויר, התיישבה המשפחה בגמזו. כשסיים את התיכון החל ללמוד בישיבת "איילת השחר", אלא שעד מהרה החליט לעבור למכינה הקדם צבאית בעצמונה. "יהונתן חיפש אמת שתדבר אל חייו. הוא היה מספיק ישר ומספיק אמיץ לומר לעצמו: 'הישיבה גדולה עליי כרגע, אני צריך למצוא את התשובות שלי במקום אחר'", אומר הרב פרץ. "המטרה שלנו

לזכרו, כדי לשרטט קווים לדמותו של האיש הצעיר והצנוע שהיה ואיננו עוד. יש משהו מתעתע במפגש עם רויטל ודוד; שניהם אנשי מעשה, מחוברים בשתי רגליים יציבות אל אדמתה של הארץ הזו. חודשי האביב והקיץ – שתחילתם בליל הסדר, המשכם ביום הזיכרון וביום הולדתו של יהונתן וסופם ביום נפילתו – אינם פשוטים עבורם. "אנחנו קוראים לתקופה הזו 'הימים הנוראים'", אומרת רויטל – אבל הדבר כמעט שאינו ניכר בהם. הם מקבלים את פניו של הרב פרץ בחיוך, כיאה למכרים ותיקים שיש ביניהם קשר בל יינתק – קשר של זיכרונות משותפים ואהבה משותפת, לנער שיישאר תמיד בן 22.

כשהם מספרים על בנם שנפל הם מקפידים להיצמד לעובדות, לזכרים שהיו, נמנעים במצוה מסופרטיבים ומתיאורים ריקים

מאוחר יותר תעודת הוקרה. יהונתן יצא מהקרב שלם בגופו, אבל זוג התפילין שלו אבד, משקפיו נשברו והטלפון הנייד שלו נפגע מרסיסים. כשיצא הכוח מאזור הקרבות, בשבת בשעות הבוקר, חיכה להם צלם של אחת מסוכנויות הידיעות. "יהונתן אמר לו שלא יצלם אותו, כי שבת היום", מספרת רויטל, "רק אחרי שהתברר שהצלם הוא בכלל דרוזי, יהונתן הסכים שיצלם". התמונה, שפורסמה ב"ידיעות אחרונות" ביום שלמחרת, הפכה לתמונתו האחרונה של יהונתן. חדי עין יוכלו להבחין בסרט הדביק הכרוך סביב משקפיו השבורים. אחרי שבת של חוסר ודאות בבית המשפחה, התקבל במוצ"ש טלפון מיהונתן. הוא סיפר על התפילין שאבדו ועל המשקפיים שזקוקים לתיקון, וגם על כך ששוחרר ליום אחד מהקרבות.

ביום ראשון פגשו אותו ההורים בחיפה, לשם הגיע כדי לתקן את הדרוש תיקון. "אספנו אותו מבית החייל לקניון הדרומי, כדי להתרחק מאזור הטיילים", נזכר דוד. קצת לפני הצהריים נפרדו ממנו, לא לפני שקנו את העיתון היומי וראו יחד את תמונתו. בעוד ההורים רוו נחת מתמונת בנם, יהונתן הביע מורת רוח: "הוא כעס על שפרסמו את תמונתו של הכלב", אומרת רויטל, "הרי מדובר באמצעי לחימה סודי, שהבנו ממנו שגם הציל אותם כמה פעמים לאורך הקרב. זה מה שעניין אותנו באותו רגע". לאורך כל אותה פגישה, לא סיפר יהונתן דבר על הקרבות הקשים שבהם השתתף. רסיסי עוברות נמסרו להם מחבר לגדוד שהתלווה אליו – שסיפר על המפגש הקרוב עם לוחמי החיזבאללה. "היה לי קשה להאמין למה שהוא סיפר. שאלתי את יהונתן: 'זה נכון?'; הוא לא רצה להרחיב, ורק אמר: 'כן אבא, זה נכון. זאת מלחמה לחיים ולמוות – ואנחנו ננצח'".

הפעם הבאה שבה דיברו בטלפון הייתה ביום למחרת. "בסיום השיחה הוא אמר: 'תהיו בריאים וחזקים', ואז, רגע לפני שהוא מנתק, חזר על המשפט הזה עוד פעמיים: 'תהיו בריאים וחזקים'", נזכרת רויטל במילים האחרונות ששמעה מבנה.

את הידיעה על מותו של יהונתן, ימים בודדים לאחר הפגישה האחרונה בחיפה, קיבל דוד בבית, כשהחליף כוחות בין משימה אווירית אחת לאחרת. חבר התקשר אליו, אמר שהוא משתתף בצערו. דוד ההמום, שעדיין לא ידע על נפילת בנו, ביקש לנתק את השיחה. "זו הייתה מלחמת האסמסים", אומרת רויטל, "הידיעות רצו מאחד לשני, התפשטו כמו אש בשדה קוצים".

בלילה, כשישבו שניהם בבית אחרי שקיבלו את ההודעה הרשמית על מותו של בנם, קיבלו ההורים החלטה גורלית:

הם החליטו לדבוק בחיים. לא לתת ליום מותו של יהונתן להפוך גם ליום המוות הסמלי שלהם. בחדרו של יהונתן נותר ארון ובו כמה מחפציו האישיים, בהם קופסת נעליים ובה התלתלים שגילה לפני גיוסו, ונשקו האישי – אבל מעבר לכך, החדר הוא לא מקדש דומם לילד שהיה ואיננו. כבר במהלך השבעה ביקש בנם הצעיר לעבור לישון בחדר – שנראה היום כמו כל חדר של מתבגר טיפוסי: בגדים מונחים על הכיסא, ספר הפוך ליד המיטה. את העצב והשכול מנתבים ההורים לעשייה – מנטיעת גן לזכרו של בנם ועד לחלוקת סידורים על שמו בגני הילדים; מכתבת ספר תורה ועד לשיפוץ המצפה בכניסה ליישוב. גולת הכותרת של כל אלו היא פק"ל הכיסים של יהונתן.

נייר אחד והלכות בו רבות

כשבועיים לאחר נפילתו של יהונתן, הגיע לבית משפחת אינהורן ארגו ובו הצי"מדין שאכלס את חפציו האישיים. בין הצידוד הצבאי לסידור התפילה ובין הפאוץ' המשופצר לתפילין, נמצא גם ארנקו. את הארנק, נזכרים רויטל ודוד, פתחו אחרון. בכיס הארנק נמצאו שני כרטיסי רכבת, וביניהם נייר צר ומוארך – מקופל כמו אקורדיון. על הדף, גילו להפתעתם, כתב יהונתן תשובות הלכתיות לשאלות שונות שהצטברו אצלו במהלך השירות הצבאי. את התשובות קיבל מרבנים שהיה איתם בקשר, בעיקר רבני המכינה, בטלפון או בהודעת טקסט. שאלות של עירוב בשבת, תפילות בשעות לא שגרתיות ועוד שאלות רבות שעומדות לפתחם של חיילים בשטח.

שנה בדיוק לאחר נפילתו של יהונתן, יזמה המשפחה את הוצאתו לאור של "פק"ל הכיסים

של יהונתן" – חוברת קטנה, כזו שיכולה להיכנס בקלות לכיס המדים, ובה קובץ הלכות שימושיות לחייל. הניסוח המקורי של יהונתן נשמר ככל האפשר, בצירוף המקורות ההלכתיים. התוצאה היא ספרון קטן וקומפקטי, המחולק לכל דורש: רבנים צבאיים, חיילים דתיים, תלמידי ישיבות ומכינות קדם צבאיות. הפק"ל הצנוע הפך זה מכבר לרב מכר בזעיר אנפין, שיצא כבר ביותר מ-17 אלף עותקים. לאחרונה יצאה לאור המהדורה החמישית של הפק"ל – שהפך למצרך מבוקש בקרב חיילים דתיים באשר הם – כפי שמעיד אמיתי, אחיו הצעיר של יהונתן שנמצא בעיצומו של השירות הסדיר.

הניסוחים בחוברת פשוטים, לא אופייניים לספר הלכות מן המניין: בחלק המוקדש להפסק בתפילה אפשר למצוא מילות סלנג צה"ליות כמו "התעפצות", ובחלק על הלכות שבת מתוארות סיטואציות שהארם הממוצע לא נקל בהן בוודאי ביום-יום – כמו דינו של אוכל שהובא על ידי הוריו של אחד החיילים בשבת. הרב פרץ מספר שהפק"ל של יהונתן שימש השראה למיזמים נוספים – בדמות חוברות הלכתיות לחגים המחולקים לכל חייל המעוניין בכך, בהוצאת הרבנות הצבאית. "בדומה לפק"ל של יהונתן, שמרנו בחבורות על שפה פשוטה וחדה שמתארת את המציאות הצבאית ונותנת מענה מידי לשאלות", הוא אומר, ומספר על פק"ל שהוכן לאחרונה, במהירות שיא של יום ומשהו, במהלך מבצע "עמוד ענן" לפני כשנה וחצי. "ראיתי את החיילים הדתיים שהוקפצו לשטח, ואמרתי לעצמי שהם צריכים לבנות לעצמם שגרה של חיים דתיים. תוך יומיים כבר חילקנו את הפק"לים האלו. זה דבר מצויין". ■

צילום: EPA

תמונתו האחרונה של יהונתן אינהורן [צועד בראש] לאחר הקרב בנינת ג'בייל